

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ จังหวัดหนองคาย

๑. ความเชื่อมโยง

- ๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ : ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- ๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๓) การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

๒. หลักการและเหตุผล

ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการดำเนินงานซึ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามนโยบายการตลาดนำการผลิต นำไปสู่การจัดการสินค้าเกษตรสู่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน สร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรได้อย่างมั่นคงในอนาคต ตามแผนปฏิรูปการเกษตร โดยเกษตรกรยังคงเป็นเจ้าของพื้นที่และร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการการผลิต ทั้งนี้ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายของเกษตรแปลงใหญ่ ดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ เช่น พื้นที่ในเขตชลประทาน พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ในเขตสหกรณ์นิคม และพื้นที่เกษตรทั่วไป โดยเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุกขั้นตอน จนถึงเชื่อมโยงตลาดกับภาคเอกชนแบบประชารัฐ การปรับระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิต โดยเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจัดทำโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต ตลอดโซ่อุปทาน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน
- ๓.๒ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- ๓.๓ พัฒนาสมาชิกแปลงใหญ่สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม (SME)

๔. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

๔.๑ ส่งเสริมและพัฒนากิจการผลิต แปรรูปใหญ่สินค้าเกษตรด้านพืช (ไม่รวมนาแปลงใหญ่) ฝักรและแมลงเศรษฐกิจ จำนวน ๑๒ แปลง ประกอบด้วย

๔.๑.๑ แปลงใหญ่ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ แปลง ได้แก่

- ๑) แปลงใหญ่กระเทียม ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- ๒) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลพระบาทนาสิงห์ อำเภอรันวาปี จังหวัดหนองคาย
- ๓) แปลงใหญ่ยางพาราสหกรณ์กองทุนสวนยางห้วยทรายคำ-บ้านผือ จำกัด ตำบลชุมช้าง อำเภอนพพิสัย จังหวัดหนองคาย

๔.๑.๒ แปลงใหญ่ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๔ แปลง ได้แก่

- ๑) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอนพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย
- ๒) แปลงใหญ่มะเขือเทศ ตำบลพานพร้าว อำเภอนศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
- ๓) แปลงใหญ่พืชผักทำหยาไฮโดร ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- ๔) แปลงใหญ่ยางพาราสหกรณ์แปรรูปยางพาราน้ำจืด-วังมน จำกัด ตำบลนาจืด อำเภอนสังคม จังหวัดหนองคาย

๔.๑.๓ แปลงใหญ่ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๕ แปลง ได้แก่

- ๑) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลบ้านฝาง อำเภอนสระใคร จังหวัดหนองคาย
- ๒) แปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลนาทับไฮ อำเภอรันวาปี จังหวัดหนองคาย
- ๓) แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับ ตำบลกวนวัน อำเภอนเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
- ๔) แปลงใหญ่ยางพารา ตำบลแก้งไก่ อำเภอนสังคม จังหวัดหนองคาย
- ๕) แปลงใหญ่ยางพารา ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๔.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงใหญ่ในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยแต่ละประเภท มีความหมาย ดังนี้

แปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ หมายถึง

- แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) และมีข้อมูลในระบบ Co-farm.doae.go.th ณ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

แปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ หมายถึง

- แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (รับรองได้ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕)

เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้

๑) เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการ โดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

๒) ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร จำแนกเป็น ๓ ประเภทสินค้า ดังนี้

ข้าว พืชไร่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร หรือพืชอื่นๆ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

ประมง ปศุสัตว์ ฝักรและแมลงเศรษฐกิจ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

แบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสมาชิกแปลงใหญ่ เพื่อบันทึกไว้ในระบบ Co-farm.doe.go.th ให้สามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการต่อไป

๒) การบันทึกข้อมูล : บันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ Co-farm.doe.go.th

๓) การรายงานผลการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นแปลงใหญ่ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลโครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ให้ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดดำเนินการผ่านระบบ <http://Co-farm.doe.go.th> เท่านั้น **ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจะยึดข้อมูลในระบบเป็นหลักฐานในการดำเนินงานโครงการ**

๔) แปลงใหญ่ที่มีระบบการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน หรือสลับการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แปลงใหญ่ข้าว ที่มีการปลูกพืชหลังนา ให้ทำการปรับปรุงข้อมูลในระบบ ตั้งแต่การแก้ไขชื่อแปลงโดยเพิ่มเติมชื่อสินค้าที่ปลูก เช่น แปลงใหญ่ข้าว/ถั่วลิสง และปรับปรุงข้อมูลในแผนการผลิตรายบุคคลด้วย

๕) ปรับปรุงการตั้งชื่อแปลง ให้เป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อให้สะดวกต่อการจัดหมวดหมู่รายงาน และสืบค้นข้อมูล ดังนี้ **“แปลงใหญ่(ชื่อสินค้า) ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....”**

๕.๑.๒ การพัฒนาแปลง ยึดหลักการดำเนินการแบบบูรณาการที่สำคัญ คือ

๑) ให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสอดคล้องกับระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)

๒) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดการให้มีการบูรณาการทีมงานในทุกกลุ่ม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ

๓) สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการวางแผนในการพัฒนาแปลงร่วมกับแปลงใหญ่ พร้อมทั้งบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

โดยมีกิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๑.๒.๑ แปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๔ (แปลงปีที่ ๓)

กิจกรรมที่ ๑ การจัดเวทีวิเคราะห์ (จำนวน ๑ ครั้ง) จัดทำแผนรายแปลง จัดทำแผนธุรกิจปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ ติดตาม ประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพ มาตรฐานการผลิต ตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม ด้วยการจัดเวทีเพื่อทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลมาบันทึกในระบบ Co-farm.doe.go.th โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๕ ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่ ๒ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ (จำนวน ๑ ครั้ง) ให้เกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงการตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม) เป็นการสนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถจัดได้หลายรูปแบบเช่น การจัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม เป็นต้น โดยอาจบูรณาการกับกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดการศัตรูพืช การจัดการดินและปุ๋ย การจัดหาชีพเสริม เป็นต้น รวมทั้งกิจกรรมที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (หน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงอื่นๆ และภาคเอกชน) ควรมีการบูรณาการจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือสินเชื่อต่างๆ ได้ **โดยกิจกรรมที่ ๑ และ ๒ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แปลงละ ๘,๐๐๐ บาท** ทั้งนี้ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ให้

เกษตรกรสามารถปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรจากการจัดเวทีวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มแปลงใหญ่

กิจกรรมที่ ๓ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ จำนวน ๒ แปลง ดังนี้

๑) แปลงใหญ่กระเทียม ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๒) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลพระบาทนาสิงห์ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ดำเนินการสนับสนุนวัสดุในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เป็นการสนับสนุนวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เช่น การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น ให้ดำเนินการตามความต้องการของกลุ่ม โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แปลงละ ๓๕,๐๐๐ บาท

๕.๑.๒.๒ แปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๕ (แปลงปีที่ ๒)

ดำเนินการในแนวทางเดียวกันกับแปลงปี ๒๕๖๔ โดยกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน มี ๓ กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การจัดเวทีวิเคราะห์ (จำนวน ๑ ครั้ง) จัดทำแผนรายแปลง จัดทำแผนธุรกิจ ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ ติดตาม ประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพ มาตรฐานการผลิต ตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม ด้วยการจัดเวทีเพื่อทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลมาบันทึกในระบบ Co-farm.doe.go.th โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๕ ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่ ๒ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ (จำนวน ๑ ครั้ง) ให้เกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงการตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม) เป็นการสนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน ร่วมกันผลิต และร่วมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถจัดได้หลายรูปแบบเช่น การจัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม เป็นต้น โดยอาจบูรณาการกับกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดการศัตรูพืช การจัดการดิน และปุ๋ย การจัดอาชีพเสริม เป็นต้น รวมทั้งกิจกรรมที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (หน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงอื่นๆ และภาคเอกชน) ควรมีการบูรณาการจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือสินเชื่อต่างๆ ได้ โดยกิจกรรมที่ ๑ และ ๒ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า ๕๑ ราย) จำนวน ๓ แปลงๆ ละ ๘,๐๐๐ บาท ได้แก่

- แปลงใหญ่มะเขือเทศ ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
- แปลงใหญ่พืชผักทำหายโคก ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- แปลงใหญ่ยางพาราสหกรณ์แปรรูปยางพารานาจิว-วังมน จำกัด ตำบลนาจิว อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย

(๒) แปลงขนาดใหญ่ (๗๑-๑๐๐ ราย) จำนวน ๑ แปลงๆ ละ ๑๖,๐๐๐ บาท ได้แก่

- แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลโพนทอง อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

ทั้งนี้ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรสามารถปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

กิจกรรมที่ ๓ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้

ดำเนินการสนับสนุนวัสดุในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เป็นการสนับสนุนวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เช่น การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น โดยดำเนินการตามความต้องการของกลุ่ม สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จำนวน ๓ แปลง ดังนี้

(๑) แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า ๕๑ ไร่) จำนวน ๒ แปลงๆ ละ ๓๕,๐๐๐ บาท

- แปลงใหญ่มะเขือเทศ ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
- แปลงใหญ่พืชผักทำหายโศก ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

(๒) แปลงขนาดใหญ่ (๗๑-๑๐๐ ไร่) จำนวน ๑ แปลงๆ ละ ๕๐,๐๐๐ บาท

- แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

๕.๑.๒.๓ แปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ (แปลงปีที่ ๑)

กิจกรรมที่ ๑ การเตรียมการ

๑.๑) รับรองแปลงผ่าน SC (ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕) กรณีที่ยังไม่ผ่านการรับรองแปลงจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP) ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ในทุกกิจกรรม

๑.๒) จัดเวทีวิเคราะห์ (จำนวน ๑ ครั้ง) จัดทำแผนและเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่ม ตามการบริหารจัดการรูปแบบแปลงใหญ่ใน ๕ ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การบริหารจัดการ และการตลาด พร้อมทั้งติดตามและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่มาบันทึกในระบบ Co-farm.doae.go.th รวมทั้งการประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพมาตรฐานการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่ ๒ การถ่ายทอดความรู้ ให้กับเกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นด้านการลดต้นทุนการเพิ่มผลผลิต พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรสู่ Smart Farmer และความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร/องค์กร/วิสาหกิจชุมชน การตลาดและเชื่อมโยง)

๒.๑) ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถจัดได้หลายรูปแบบเช่น การจัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

๒.๒) การสนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร

๒.๓) ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านการตลาดและเชื่อมโยงการตลาด มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยกิจกรรมที่ ๑ และ ๒ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แปลงละ ๘,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรสามารถปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

กิจกรรมที่ ๓ ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต จัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อเป็นการทดสอบหรือสาธิตเทคโนโลยีในประเด็นที่เกษตรกรต้องการทราบหรือเทคโนโลยีที่ต้องการชักชวนให้เกษตรกรพัฒนา ภายใต้ความเห็นชอบของสมาชิกและบุคลากรกับหน่วยงานวิชาการในพื้นที่ (กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัย เป็นต้น) โดยดำเนินการตามความต้องการของกลุ่ม สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จำนวน ๓ แปลงๆ ละ ๔๐,๐๐๐ บาท ได้แก่

- ๑) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลบ้านฝาง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย
- ๒) แปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- ๓) แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับ ตำบลกวนวัน อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

๕.๒ การบริหารจัดการโครงการ

๕.๒.๑ พัฒนาเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลง

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคาย จัดอบรมเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลง โดยการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การตลาด ตามแนวทางตลาดนำการผลิต ให้สามารถพัฒนาเป็นผู้จัดการแปลงที่บริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (สามารถปรับวิธีการพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์) โดยมีเป้าหมายแปลงใหญ่ปี ๒๕๖๔ (แปลงปีที่ ๓) เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๓ แปลง ดังนี้

- ๑) แปลงใหญ่กระเทียม ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- ๒) แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลพระบาทนาสิงห์ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- ๓) แปลงใหญ่ยางพาราสหกรณ์กองทุนสวนยางห้วยทรายคำ-บ้านผือ จำกัด ตำบลชุมช้าง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๕.๒.๒ การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ (แนวทางการจัดประชุมตามภาคผนวก)

จัดประชุมเครือข่ายของคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ เครือข่ายละ ๔ ครั้ง เพื่อวางแผนการพัฒนาแปลงใหญ่

- ระดับอำเภอ ๔ อำเภอ จำนวน ๔ ครั้ง
- ระดับจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง
- ระดับเขต ๖ เขตๆ ละ ๔ ครั้ง
- ระดับประเทศ ๔ ครั้ง

๕.๒.๓ จัดงานประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่และผู้สนใจ

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่และผู้สนใจ ผลงานการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

๕.๒.๔ การติดตามและประเมินผลโครงการ

ติดตาม กำกับการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ

๕.๒.๕ จัดทำฐานข้อมูลกลางสมาชิกแปลงใหญ่

สำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำข้อมูลแปลงใหญ่และบันทึกในระบบ Co-farm.doae.go.th สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมวลผลและรายงาน

๕.๒.๖ การประกวดแปลงใหญ่

สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดส่งหลักเกณฑ์การประกวดแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ ให้สำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕.๒.๗ บริหารจัดการสำนักงานขับเคลื่อนโครงการฯ

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอจัดประชุม/ประสานงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงาน พร้อมทั้งบริหารจัดการโครงการฯ ในทุกๆ ด้าน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๖๕			ปี ๒๕๖๖								
	ต.ค. ๖๕	พ.ย. ๖๕	ธ.ค. ๖๕	ม.ค. ๖๖	ก.พ. ๖๖	มี.ค. ๖๖	เม.ย. ๖๖	พ.ค. ๖๖	มิ.ย. ๖๖	ก.ค. ๖๖	ส.ค. ๖๖	ก.ย. ๖๖
๒. การบริหารจัดการโครงการ												
๑) จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด (จำนวน ๔ ครั้ง)	←											→
๒) จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ (จำนวน ๔ ครั้ง)	←											→
๓) การอบรมพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลง (แปลงใหญ่ปี ๒๕๖๔)				←								→
๔) การประกวดแปลงใหญ่				←						→		
๕) การบันทึกข้อมูลในระบบ Co-farm.doe.go.th - ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน	←											→
๖) การติดตามและประเมินผลโครงการ												
- สำนักงานเกษตรจังหวัด	←											→
- สำนักงานเกษตรอำเภอ	←											→

๘. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๘.๑ ผลผลิต (output)

พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า ๑๒ แปลง

๘.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต มีตลาดรองรับภายใต้การบริหารจัดการที่ดี สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

๘.๓ ตัวชี้วัด

- เชิงปริมาณ พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า ๑๒ แปลง
- เชิงคุณภาพ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ร้อยละ ๖๐ มีการลดต้นทุนการผลิต และผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ เกษตรกรได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๙.๒ เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๑๐. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคาย

๑. นางวศินาฏ ทองบดี

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๔-๒๖๕-๓๔๓๔

๒. นางสาวภัทรานิษฐ์ กล่อมมณี

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๔-๑๙๓-๙๙๙๔

.....

หมายเหตุ : ค่าใช้จ่ายทุกรายการสามารถถัวจ่ายได้

ภาคผนวก

คู่มือการจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖

๑. หลักการและเหตุผล

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร คือหัวใจสำคัญที่ทำให้เกษตรกรประสบความสำเร็จ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น จำนวน ๘๘๒ ศูนย์ทั่วประเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการผลิต และการตลาด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดแนวทางการพัฒนาการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อส่งเสริมเกษตรกรให้มีการรวมกลุ่ม ร่วมกันบริหารจัดการด้านการเกษตรของตนเอง ทำการเกษตรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด และส่งเสริมการเชื่อมโยงการตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุล ระหว่างอุปทานและอุปสงค์ของสินค้า

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบูรณาการการทำงานร่วมกันของ ศพก. และ เกษตรกรแปลงใหญ่ จึงสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่าย เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคการเกษตร โดยใช้การประชุม เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนาเกษตรไทยให้ เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการระหว่างแปลงใหญ่ และ ศพก. อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ เพื่อให้แปลงใหญ่ และ ศพก. ร่วมกันขับเคลื่อนภาคการเกษตร ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. เป้าหมาย

๓.๑ การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงาน ๒ เครือข่าย คือ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ โดยแต่ละระดับจัดประชุมจำนวน ๔ ครั้ง มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑.๑ ระดับอำเภอ ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละอำเภอประกอบด้วย ผู้แทนแปลงใหญ่ทุกแปลงในอำเภอ ผู้แทน ศพก. และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ (ผู้ดำเนินการจัดประชุม)

๓.๑.๒ ระดับจังหวัด ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละจังหวัดประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการเครือข่าย แปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ประธานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ ตามจำนวนอำเภอในแต่ละจังหวัด หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด (ผู้ดำเนินการจัดประชุม)

๓.๑.๓ ระดับเขต ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ประธานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด ตามจำนวนจังหวัดในแต่ละเขต หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (ผู้ดำเนินการจัดประชุม)

๓.๑.๔ ระดับประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับเขต ประธานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับเขต ที่ปรึกษาคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับประเทศ เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ผู้รับผิดชอบงาน เจ้าหน้าที่ส่วนกลางกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีส่วนกลาง โดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร และกองวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดประชุมหน่วยงานละ ๒ ครั้ง

๔. วิธีการดำเนินงาน / กิจกรรม

๔.๑ การเตรียมการจัดประชุม

๔.๒ จัดประชุมร่วมคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

วาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

วาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา

วาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งก่อน

วาระที่ ๔ เรื่องเพื่อทราบ

วาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

วาระที่ ๖ เรื่องอื่น (ถ้ามี)

๔.๓ รายงานการประชุมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

๕. เนื้อหาการประชุม

๕.๑ สรุปประเด็นจากการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และศพก. ระดับต่างๆ

๕.๒ รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง ศพก. และแปลงใหญ่ ในช่วงที่ผ่านมา

๕.๓ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้/การถอดองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าแปลงใหญ่

๕.๔ กำหนดประเด็นที่ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่

๕.๕ การร่วมกันพิจารณาแก้ไขประเด็นปัญหาต่างๆ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๖

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดประชุมในแต่ละระดับ

๗.๑ ระดับอำเภอ ผู้รับผิดชอบ คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ

๗.๒ ระดับจังหวัด ผู้รับผิดชอบ คือ สำนักงานเกษตรจังหวัด

๗.๓ ระดับเขต ผู้รับผิดชอบ คือ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ ๔

๗.๔ ระดับประเทศ ผู้รับผิดชอบ คือ กรมส่งเสริมการเกษตร

๘. งบประมาณ

สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดประชุมแต่ละระดับ สามารถบริหารจัดการได้ตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น

การประชุมครั้งที่ ๑ ใช้งบประมาณจัดประชุมของแปลงใหญ่

การประชุมครั้งที่ ๒ ใช้งบประมาณจัดประชุมของ ศพก.

การประชุมครั้งที่ ๓ ใช้งบประมาณจัดประชุมของแปลงใหญ่

การประชุมครั้งที่ ๔ ใช้งบประมาณจัดประชุมของ ศพก.

๙. ผลผลิต (output)

๙.๑ มีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ระดับอำเภอ จำนวน ๙ อำเภอ อำเภอละ ๔ ครั้ง

๙.๒ มีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ระดับจังหวัด จังหวัดละ ๔ ครั้ง

๙.๓ มีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ระดับเขต
เขตละ ๔ ครั้ง

๙.๔ มีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ระดับประเทศ
จำนวน ๔ ครั้ง

๑๐. ผลลัพธ์ (outcome)

๑๐.๑ เกิดการเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ อย่างเป็นรูปธรรม
สามารถใช้ ศพก. เป็นฐานเรียนรู้ และเป็นแหล่งองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแปลงใหญ่
ตลอดจนเป็นที่บ่มเพาะเกษตรกรที่จะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่

๑๐.๒ เกษตรกรผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพ
สินค้าให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด ตลอดจนมีการบริหารจัดการด้านการตลาด และบริหารจัดการ
องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ